Çocuk ve Gençler için A??z Yoluyla De?erlendirme K?lavuzu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuk ve Gençler için A??z Yoluyla De?erlendirme K?lavuzu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18816

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuk ve Gençler için A??z Yoluyla De?erlendirme K?lavuzu (ÇGAADK), orijinal ad? Oral Assessment Guide (OAG) olan klinik bir de?erlendirme arac?n?n Türkçe'ye uyarlamas?d?r. Bu k?lavuz, özellikle yüksek riskli gruplarda, yani kemoterapi veya radyoterapi gibi tedaviler gören çocuk ve genç hastalarda a??z sa?l??? bütünlü?ünü sistematik olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi?tir. K?lavuz, hem?ireler ve di?er sa?l?k profesyonelleri için standardize edilmi? bir yöntem sunarak, oral mukozitis gibi potansiyel komplikasyonlar?n erken te?hisini ve yönetimini kolayla?t?r?r. Uyarlama çal??mas?, arac?n Türk popülasyonunda geçerli?ini ve güvenirli?ini kan?tlamay? hedeflemi?tir.

Anahtar Kelimeler

A??z de?erlendirmesi, Çocuk onkolojisi, Oral mukozitis, Kemoterapi, Pediatri, Uyarlama çal??mas?, Klinik araç.

Yazarlar

?ule Çiftçio?lu, Emine Efe

Amaç

Bu k?lavuzun temel amac?, kemoterapi tedavisi alan çocuk ve genç hastalarda a??z bo?lu?u durumunu objektif ve sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. K?lavuz, a??z bo?lu?undaki de?i?iklikleri, özellikle de tedaviye ba?l? geli?en komplikasyonlar? (örne?in, kuruluk, k?zar?kl?k, ülserasyon) erken a?amada tespit ederek, hem?irelik giri?imlerinin zaman?nda planlanmas?na olanak tan?r. Standart bir de?erlendirme protokolü sa?layarak, farkl? klinisyenler aras?ndaki de?erlendirme tutarl?l???n? art?rmay? hedefler.

Yap?

Çocuk ve Gençler için A??z Yoluyla De?erlendirme K?lavuzu, a??z bo?lu?unun çe?itli anatomik ve fonksiyonel bile?enlerini ölçen çok boyutlu bir yap?y? temel al?r. Tipik olarak, k?lavuz dudaklar, dil, di? etleri, yanak mukozas?, tükürük, yutma ve ses gibi bile?enleri içerir. Her bir bile?en, belirli kriterlere göre derecelendirilir. Bu yap?, oral bütünlü?ün kapsaml? bir resmini sunar ve özellikle onkoloji hastalar?nda s?kl?kla görülen hasar?n ciddiyetini belirlemeye yard?mc? olur. Bu araç, klinik gözleme dayal? oldu?u için, uygulay?c?n?n e?itimli ve deneyimli olmas?n? gerektiren bir yap? sergiler.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Çiftçio?lu ve Efe (2017) taraf?ndan gerçekle?tirilen uyarlama çal??mas?, k?lavuzun Türk popülasyonunda kültürel ve dilsel geçerlik çal??malar?n? içermi?tir. Orijinal çal??mada, uzman görü?ü al?narak içerik geçerli?i sa?lanm?? ve yap? geçerli?ini desteklemek üzere ilgili analizler yürütülmü?tür. Klinik araçlarda geçerlik, arac?n gerçekten ölçmeyi amaçlad??? a??z sa?l??? durumunu ne kadar do?ru yans?tt??? ile ilgilidir. Bu tür gözlemsel araçlarda, e? zamanl? geçerlik (di?er bilinen klinik de?erlendirme araçlar?yla korelasyon) genellikle önemli bir psikometrik özellik olarak ara?t?r?l?r.

Güvenirlik

Uyarlama çal??mas?nda, k?lavuzun güvenirlik analizleri yap?lm??t?r. Klinik gözlem araçlar?nda güvenirlik, genellikle gözlemciler aras? tutarl?l?k (inter-rater reliability) ve test-tekrar test güvenirli?i ile de?erlendirilir. Çiftçio?lu ve Efe'nin (2017) çal??mas?, k?lavuzun farkl? uygulay?c?lar taraf?ndan kullan?ld???nda tutarl? sonuçlar üretme yetene?ini de?erlendirmi? ve bu sayede arac?n klinik uygulamada güvenle kullan?labilece?ini göstermi?tir. Yüksek güvenirlik, özellikle oral mukozitis gibi h?zla de?i?ebilen durumlar?n takibinde kritik öneme sahiptir.

Faktör Analizi

Çocuk ve Gençler için A??z Yoluyla De?erlendirme K?lavuzu, genellikle klinik gözlem parametrelerinin toplam puan? üzerinden de?erlendirildi?i için, orijinal olarak faktör analizi gerektiren bir yap?sal ölçek de?ildir. Ancak uyarlama çal??malar?nda, arac?n çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de korundu?unu do?rulamak amac?yla do?rulay?c? faktör analizi veya temel bile?enler analizi uygulanm?? olabilir. Bu analizler, k?lavuzun bile?enlerinin (dudaklar, dil, vb.) gerçekten ayr? ve anlaml? klinik boyutlar? temsil edip etmedi?ini gösterir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama ve Klinik Gözlem Arac?

Format: Klinik de?erlendirme s?ras?nda uygulay?c? taraf?ndan gözlem ve basit fiziksel muayene yoluyla doldurulan derecelendirme formu.

Kullan?labilir Diller: Türkçe (Uyarlanan versiyon), ?ngilizce (Orijinal versiyon)

Popülasyon Grubu: Pediatrik Onkoloji Hastalar?

Ya? Grubu: Çocuklar ve Gençler

Popülasyon Detaylar?: Özellikle kanser tedavisi (radyoterapi ve kemoterapi) nedeniyle oral

ARABPSYCHOLOGY.COM

komplikasyon riski ta??yan bireyler.

Test Metodolojisi: Her bir a??z bile?eninin (örne?in dil, mukoza) önceden belirlenmi? kriterlere göre (örne?in, normal, hafif, orta, ?iddetli) ordinal bir ölçek üzerinden puanlanmas? esas?na dayan?r. Toplam puan, hastan?n genel oral durumunun ciddiyetini gösterir.

Anahtar Kelimeler

Oral De?erlendirme K?lavuzu, Geçerlik, Güvenirlik, Pediatrik Onkoloji, Hem?irelik, A??z Bak?m?, Psikometrik özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: eefe@akdeniz.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi: Akdeniz Üniversitesi, Hem?irelik Fakültesi, Antalya, Türkiye (Sorumlu Yazar?n tahmini kurumu).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

K?lavuzun orijinal versiyonu (Oral Assessment Guide) klinik bir araç olup, genellikle kullan?m? için telif hakk? sahipleri ile ileti?ime geçilmesi gerekebilir. Türkçe uyarlama çal??mas? 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari kullan?m? veya e?itim amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Emine Efe ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

oral-assessment-guide-for-children-and-young-people-gosh-oag-toad.pdf

Referanslar

Çiftçio?lu, ?., & Emine, E. F. E. (2017). Validity and reliability of the Oral Assessment Guide for Children and Young People receiving chemotherapy. *Turkish Journal of Oncology, 32* (4). DOI: 10.5505/tjo.2017.1671

Çocuk ve Gençler için A??z Yoluyla De?erlendirme K?lavuzu Maddeleri

ÖNEML?: Bu ölçek maddeleri, kayna??nda aç?kça belirtilmemi?tir. K?lavuz, klinik gözlem kategorilerinden olu?maktad?r. Tipik bir OAG (Oral Assessment Guide) sekiz de?erlendirme kategorisi içerir:

Dudaklar: Renk, nemlilik, çatlaklar veya lezyonlar aç?s?ndan de?erlendirilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Dil: Renk, ?i?lik, kaplama veya ülserasyon varl??? incelenir.

Di? Etleri: K?zar?kl?k, kanama veya ?i?lik durumu de?erlendirilir.

Yanak Mukozas?: Bütünlük, renk ve lezyonlar aç?s?ndan kontrol edilir.

Tükürük: Miktar ve k?vam (kuru, köpüklü, normal) gözlemlenir.

Yutma: Yutma güçlü?ü veya a?r? varl??? de?erlendirilir.

Ses: Ses kalitesi ve konu?ma netli?i incelenir.

Hijyen/Di?ler: A??z temizli?i ve di?lerin genel durumu (örn. plak birikimi) de?erlendirilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM